

تجارت موی طبیعی زنان و دختران

15 اسفند 1403

کنار در ورودی یک مرکز دانشگاهی در شهر کاشمر، روی یک برگه کاغذ، یکی دو شماره تلفن با فونتی درشت، برای خرید موی طبیعی چشم‌نوازی می‌کند. مشابه این تبلیغات، روی شیشه مغازه‌ها و در محله‌های مختلف هم دیده می‌شود.

موضوع تجارت موی طبیعی، برای دختران و زنان دارای جذابیت است. به‌ویژه این‌که این روزها، فرزندان جوان در خانواده‌ها خیلی هم توصیه‌پذیر نیستند و حساسیت خاصی نسبت به حرف‌وحدیث و گلابه و دلخوری پدران و مادران‌شان از انجام برخی کارها ندارند، کوتاه کردن موی سر دختران یکی از آن‌هاست.

برخی دختران جوان، مثل قدیم خیلی به حرف دیگران و خوشایند بقیه کاری ندارند و وقتی تصمیم بگیرند که مویشان را کوتاه کنند هیچ‌چیزی نمی‌تواند مانع باشد. البته این موضوع زیاد هم بدنیست وقتی بارها از زبان مادران و مادر بزرگ‌هایمان شنیده‌ایم که دختران و زنان دیروزی، بارها دلشان می‌خواسته، کوتاه کردن موی سر خود را تجربه کنند اما پدر و برادر و همسرشان اجازه این کار را به آن‌ها نمی‌داده‌اند و اگر این اتفاق می‌افتاده با کج‌خلقی‌های آنان همراه بوده لذا یا مجبور می‌شدند قید کوتاه کردن موی سرشان را بزنند یا اینکه ماه‌ها جلوی آن‌ها در خانه هم روسری به سر داشته باشند تا قدری موهایشان بلند شود و ماجرای کوتاه کردن موی آن‌ها ختم به خیر شود.

به پولش احتیاج نداشتم اما...

در یکی از کانال‌های کاشمر، کاربری پیام داده: «به خانم‌هایی که از موی بلند خودشان و گل دخترشان خسته شده‌اند، موی آن‌ها را با بالاترین قیمت خریدار هستیم. موهای طبیعی از ۵۵ سانت به بالا، موهای رنگی و حنا کرده از ۶۰ سانت به بالا، قیمت هم از ۲ تا ۳۰ میلیون تومان است. البته باید عکس مو را فرستاد و قبل کوتاه کردن هم مبلغ واریز می‌شود.» این تبلیغ را که می‌بینم، سریع زنگ می‌زنم. خودم را جای یک فروشنده مو جا می‌زنم. خانم پشت خط در نیشابور ساکن است وقتی می‌گویم کاشمری هستم، آدرس می‌دهد تا به محل موردنظر او در کاشمر مراجعه کنم. عکس موی خواهرزاده‌ام را می‌فرستم و آدرس می‌گیرم. وقتی از خریدار می‌پرسم از این موهای خریداری شده چه استفاده‌ای می‌شود؟ پاسخ می‌دهد؛ برای تهیه کلاه‌گیس از آن‌ها استفاده می‌شود.

آدرس را گرفته و به آنجا مراجعه می‌کنم. دختر جوانی، برای کوتاه کردن موهایش به آرایشگاه آمده است. از رد و بدل شدن حرف‌های بین او و آرایشگر متوجه می‌شوم که او هم قصد فروش موهایش را دارد.

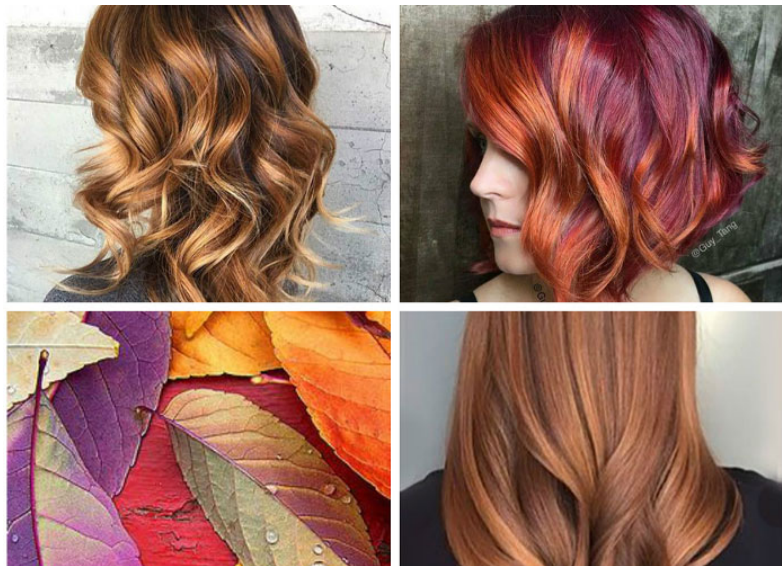
خانمی، موهای او را ورنده‌اش کرد و گفت: اندازه‌اش خوب است؛ چون ما موی بالای ۵۰ سانت را می‌خریم. البته موهایت رنگ هم ندارد و این خیلی عالی است اما موخوره دارد و تارهایش ضعیف است

و شکننده و همین باعث می‌شود قیمت آن کم شود.

او ادامه داد: نمی‌تواند بیشتر از هفت میلیون تومان برای خرید موهای خانم جوان بدهد. او از روی صندلی بلند شد و با دختر دیگری که همراهش آمده بود مشورت کرد. نتیجه گفتگوی آن‌ها پشیمان شدن دختر جوان از کوتاه کردن موهایش بود. این را به خانم آرایشگر گفت و از آرایشگاه بیرون رفت.

سریع دنبالش رفتم تا دلیل انصرافش را بدانم. او گفت: روی مبلغی بیشتر از این که آرایشگر گفته برنامه‌ریزی کرده است و وقتی قیمت را شنیده منصرف شده است.

او که اسمش فاطمه بود، ادامه داد: من به پول فروش موهایم احتیاجی ندارم ولی دوست داشتم حالا که خانواده‌ام، خیلی موافق موضوع نبودند و اصرار من باعث شده بود به زور اجازه دهند، موهایم را بفروشم و مبلغی بگیرم.

اطلاعی از فروش مو نداریم

به هر حال داد و ستد موی طبیعی که دختران و زنان فروشندگان اصلی پای معامله هستند؛ داستان پیچیده‌ای برای نسل امروز نیست. به گفته آن‌ها، کوتاه کردن و نکردن و فروختن و نفروختن مویشان مسئله‌ای شخصی است که به نظر می‌رسد باید بزرگ‌ترها به آن احترام بگذارند. این در حالی است که بنا به نظر کارشناسان حوزه سلامت درباره خرید و فروش موی طبیعی زنان، کودکان و نوجوانان به شکلی که در شهر کاشمر معمول است، در نظام صنعت و معدن و قانون نظام صنفی کشور تعریف و شغل مشخصی برای موضوع خرید و فروش مو وجود ندارد.

حتی در واحد بهداشت محیط هم با توجه به وظیفه نظارتی بر واحدهای صنفی به لحاظ بهداشتی، تعاریف خاصی در خصوص خرید و فروش موی طبیعی زنان و کودکان نداریم.

مجتبی قائمی - رئیس مرکز بهداشت کاشمر - در این خصوص به ایسنا گفت: آرایشگاه‌ها مورد بازرسی بهداشتی قرار می‌گیرند و به لحاظ بهداشت محیط، بر موضوع دارا بودن کارت سلامت آرایشگر و استریل کردن وسایل مورد استفاده نظارت می‌شود، اما در خصوص کوتاه کردن مو و مورد استفاده

قرار دادن یا ندادن موی کوتاه شده، قانون خاصی وجود ندارد.

وی گفت: البته خریداران حتماً برای خرید مو، شاخص‌هایی دارند از جمله اینکه مو آسیب‌دیده و رنگ‌شده نباشد و موخوره نداشته باشد و... لذا آن‌ها خود دقت لازم را بر سلامت موی خریداری شده دارند.

حساسیت جامعه نسبت به خرید و فروش مو

این روزها خرید و فروش موی طبیعی در عرف و فرهنگ مردم کاشمر و در بازار آرایشی و بهداشتی چه در محیط‌های فیزیکی سطح شهر و چه در بستر مجازی آن پذیرفته شده است. اگر از منظر ضوابط بهداشت به آن نگاه کنیم، تعریف و حدود مرز خاصی ندارد، هر چند بر کار آرایشگاه‌ها در حوزه بهداشت نظارت می‌شود؛ اما از جنبه قانونی هیچ ماده و تبصره‌ای در این باره وجود ندارد و مانند دیگر اعضای بدن داد و ستد آن رواج دارد.

البته وقتی پای حق و حقوق پیش می‌آید؛ بد نیست موضوع از منظر حقوقی هم مورد توجه قرار گیرد. دختران و زنان حق خود می‌دانند؛ آزادانه در مورد مویشان تصمیم بگیرند و تا اینجا مسئله بفرنج نیست اما وقتی فروش موی زنان و دختران پیش می‌آید؛ قضیه فرق می‌کند. خانواده شاید نیاز مالی دارد و می‌خواهد موی دخترش را بفروشد و همین مسئله چالش‌برانگیز است که خانواده‌ای از سر نیاز اقدام به فروش موی دخترش کند.

شیما علی‌نیا - وکیل پایه یک دادگستری - در همین خصوص به ایسنا گفت: مالکیت انسان بر بدن، حق انتفاع انسان از اعضا بدن خود است و این حق ممکن است تکوینی، ذاتی و یا اعتباری باشد.

وی با بیان اینکه با پیشرفت علم پزشکی، بهره‌برداری از اعضا انسان نظیر پیوند اعضا، انتقال خون،

کشف بیماری و آموزش امکان‌پذیر شد، افزود: از سویی دیگر در چند سال اخیر موضوعی تحت عنوان فروش موی زنان رایج شده و مسئله مالیت و مالکیت بر بدن خود به عنوان موضوعی فقهی و قانونی موردتوجه قرار گرفته است.

این وکیل پایه‌یک دادگستری با اشاره به آیه ۵۳ سوره نحل خاستگاه و منشأ همه دارایی‌های ما حتی وجود خودمان همان خدای سبحان است، افزود: بر اساس همین آیه شریفه برخی از فقها عدم مالکیت انسان بر بدن را پذیرفته‌اند و در مقابل عده‌ای از فقها نیز قائل‌اند که مالکیت اعضاء بدن از نوع ذاتی است و بر این اساس انسان حق تصرف بر اعضا خود را دارد و می‌تواند از تمام منافع آن استفاده کند و عقیده دارند انتقال اعضا بدن نوعی تصرف است و مادامی‌که موجب اضرار به نفس نشود از نظر فقهی و حقوقی بلامانع است.

وی با بیان اینکه در قوانین موضوعه ایران انتقال اعضا بدن با رضایت انسان جرم‌انگاری نشده است و از نظر فقه‌های معاصر و مراجع تقلید خرید و فروش مو فی‌نفسه اشکالی ندارد، افزود: البته برخی مراجع تقلید از جمله مرحوم آیت‌الله فاضل لنکرانی به صورت مشروط فروش موی زنان را جایز دانسته‌اند و فرموده‌اند اگر موی زن منفعت حلال و عقلایی داشته باشد و به قصد استفاده حلال و مشروع بوده و ایجاد مفسده نکند جایز است.

فشارهای اجتماعی مؤثر بر تجارت موی طبیعی

موضوع تجارت موی طبیعی به عنوان یک پدیده اجتماعی و اقتصادی در سال‌های اخیر رونق یافته است. این تجارت نه تنها به عنوان یک صنعت اقتصادی مطرح شده، بلکه ابعاد فرهنگی و اجتماعی خاصی نیز دارد.

یک جامعه‌شناس به بررسی موضوع از منظر جامعه‌شناسی به ابعاد مختلف این پدیده پرداخت و گفت: براساس ارزش‌های فرهنگی و زیبایی‌شناختی، مو به عنوان یکی از نمادهای زیبایی و هویت فردی شناخته می‌شود. در بسیاری از فرهنگ‌ها، مو به ویژه در زنان، نماد زنانگی و جذابیت است. این ارزش‌های فرهنگی باعث می‌شود افراد به دنبال خرید و فروش موهای طبیعی باشند.

محمد عابدی افزود: رسانه‌ها و تبلیغات نیز به ترویج این ارزش‌ها کمک می‌کنند و استانداردهای زیبایی خاصی را ایجاد می‌کنند که افراد به دنبال دستیابی به آن‌ها هستند. به عنوان مثال، در بسیاری از جوامع ایرانی، موهای بلند و سالم به عنوان نشانه‌ای از زیبایی و جذابیت شناخته می‌شود. این باورها موجب شده‌اند افراد برای بهبود ظاهر خود به خرید موهای طبیعی روی آورند. از این رو، تجارت موی طبیعی به عنوان یک راهکار برای رسیدن به این استانداردهای زیبایی در نظر گرفته می‌شود.

وی بیان کرد: تأثیرات اقتصادی و درآمدزایی فروش مو هم می‌تواند به عنوان یک منبع درآمد اضافی برای بسیاری از افراد محسوب شود. در شرایط اقتصادی کنونی، بسیاری از افراد به دنبال راه‌های جدید برای تأمین معیشت خود هستند. افرادی که موهای بلندی دارند و قصد کوتاه کردن آن‌ها را دارند، می‌توانند با فروش موهای طبیعی خود درآمدی کسب کنند. این موضوع به ویژه در مناطق روستایی و کم‌درآمد، جایی که افراد به دنبال منابع مالی جدید هستند، اهمیت دارد. علاوه بر این، تجارت موی طبیعی می‌تواند به رشد مشاغل مرتبط با این صنعت، از جمله تولیدکنندگان و فروشندگان محصولات موی طبیعی، کمک کند. این مشاغل به تأمین نیازهای بازار و ایجاد فرصت‌های شغلی برای افراد محلی می‌پردازند.

این جامعه شناس ادامه داد: تغییرات در صنعت زیبایی و آرایش، به رونق تجارت موی طبیعی کمک کرده است و با افزایش سالن‌های زیبایی و خدمات مربوط به مو، تقاضا برای موهای طبیعی به شدت افزایش یافته است. سالن‌های زیبایی معمولاً به دنبال تأمین موهای با کیفیت بالا برای ارائه خدمات بهتر به مشتریان هستند و این موضوع موجب رونق تجارت موی طبیعی می‌شود.

وی گفت: از تأثیرات رسانه‌ها و فضای مجازی در این موضوع نباید غافل بود زیرا رسانه‌ها و فضای مجازی نیز نقش مهمی در گسترش فرهنگ خرید و فروش موهای طبیعی دارند. به ویژه در شبکه‌های اجتماعی، افرادی که به زیبایی و آرایش علاقه‌مندند، به راحتی می‌توانند تجربیات و نظرات خود را با دیگران به اشتراک بگذارند. این تعاملات می‌تواند به افزایش تقاضا برای موی طبیعی و در نهایت رونق تجارت آن منجر شود.

عابدی یادآور شد: با افزایش آگاهی عمومی و تغییر نگرش نسبت به زیبایی و هویت فردی، این تجارت به یک صنعت پررونق تبدیل شده است در عین حال، نیاز به نظارت و آگاهی نسبت به چالش‌های حقوق

بشری و اخلاقی نیز در این زمینه احساس می‌شود تا این تجارت به نحو مطلوب‌تری در خدمت جامعه قرار گیرد.

هرچند از لحاظ شرعی و طبق فتوای تمامی مراجع تقلید خرید و فروش مو اشکال شرعی ندارد و قبح بریدن گیس سال‌هاست که ریخته شده و برخی کوتاهی و بلندی مو را برحسب مد انجام می‌دهند، اما هرچه هست زیرپوست شهر، خانواده‌های آبرومندی زندگی می‌کنند که سعی دارند با سیلی صورت خود را سرخ نگه دارند و پای‌شان را کج نگذارند. پس هر بار دختر یا خانمی را دیدیم که موهای بلندش را کوتاه کرده است؛ حواسمان باشد که ناغافل نگوییم: حیف شد چرا موهایت را کوتاه کردی؟ شاید دلیل دیگری به‌جز مد داشته باشد که مایل نباشد مطرح کند.

خبرنگار: لیلا قرایی ترشیزی